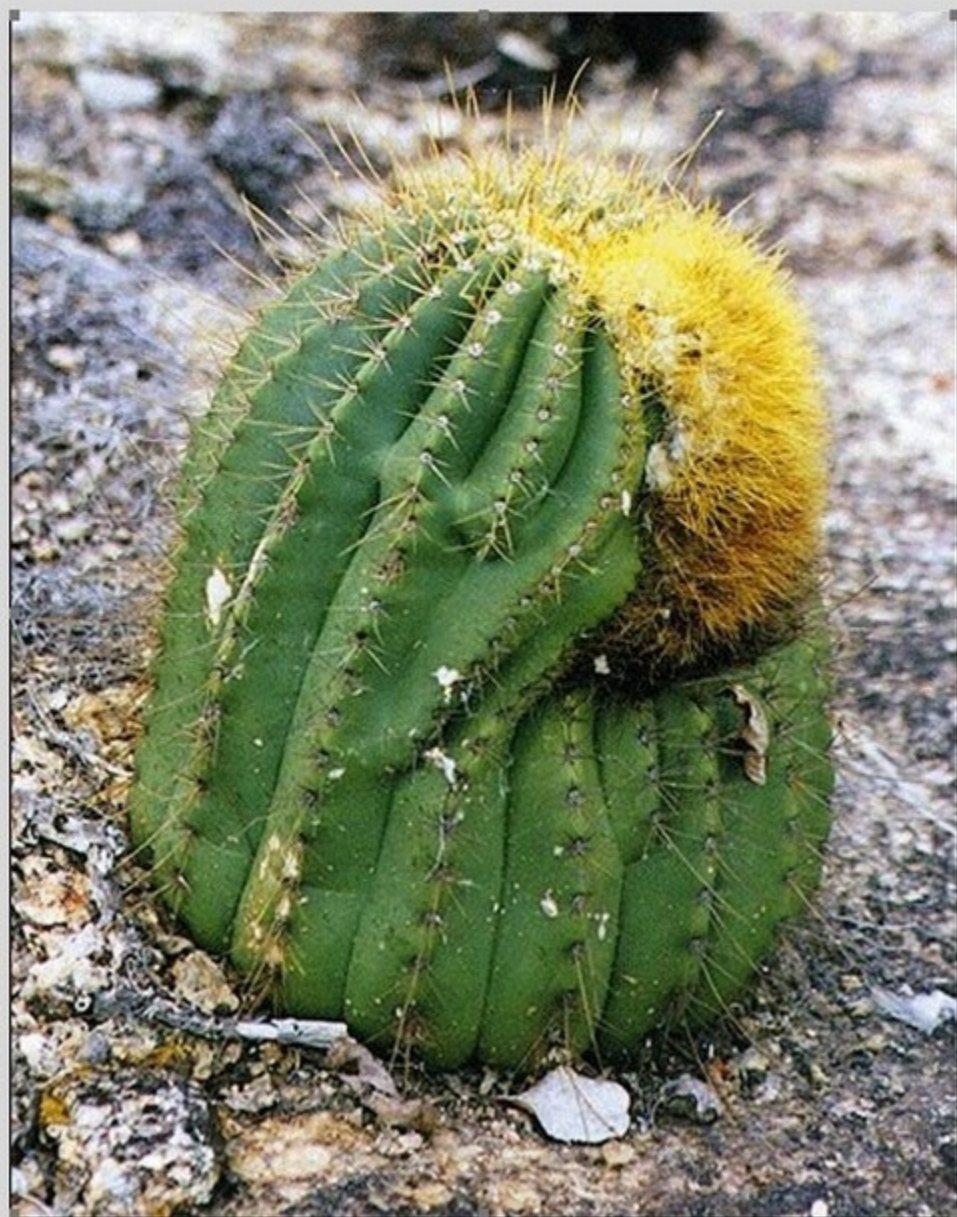

ISLAYA

***Spravodaj klubu kaktusárov a sukulentárov ISLAYA
v Trnave – ZO SZZ***

2/2003

Buiningia aurea (Ritter) Buxb.

Obsah

Úvodník ■ Blažej Strašifták	2
Výstava kaktusov Trnava 16.-18.5.2003 ■ Martin Mikuš	3 - 4
Klub kaktusárov v Nových Zámkoch ■ Tomáš Kovár	5
Akcie klubov na Slovensku ■ Blažej Strašifták	6
Pražské sympóziium 22.2. 2003 ■ Mário Snopka	7 - 12
Výlet do Dvora Králové nad Labem ■ Blažej Strašifták	13 - 16
Cok Grootsholten - Holandsko ■ Ing. Richard Maletič	17 - 21
Ako ich vidím ja... ■ ing. Róbert Cipár	22
Buiningia – Coleocephalocereus ■ Mário Snopka	23 – 24
Peru ■ Mário Snopka	25 - 30

ISLAYA® III. ročník – 2/2003

Islaya® spravodaj Klubu
kaktusárov a sukulentárov
ISLAYA v Trnave

Redakčná rada:
Blažej Strašifták
Ing. Juraj Ladáni
Mário Snopka

Grafická úprava:
Blažej Strašifták

Tlač:
Blažej Strašifták

Tlačené dňa: 2003

islaya@stonline.sk

Na titulnej strane: *Buiningia aurea* z rubriky
Poznáte ich??? Foto: Internet
Na poslednej strane: Bonsaj – sukulenty
Mgr. Róberta Karasa doplnené fotografiami
z jeho cesty po JAR na Výstave 2003
Foto: Martin Mikuš

Úvodník

Blažej Strašífták

Vážení priatelia! Prešli tri mesiace a máme pre Vás druhé číslo Islaye. Po troch rokoch činnosti klubu máme svoje logo. Boli viaceré návrhy pri zakladaní klubu, ale pre značné problémy to zostalo na mŕtvom bode. Zásluhou Mgr. Róberta Karasa získala tiež druhá strana nášho spravodaja zaujímavejší vzhľad.

V tomto čísle píšeme o jednej z najdôležitejších akcií nášho klubu – o výstave. Po troch rokoch poriadania tohto podujatia máme už viac skúseností. Snažíme sa urobiť vždy niečo nové pre spokojnosť návštevníkov. Myslím, že sa nám to celkom darí. Pripravenosť a organizácia boli tiež na lepšej úrovni. Viac sa dočítate v krátkom článku pána Martina Mikuša.

V Nových Zámkoch pôsobí agilný Klub kaktusárov „Saguáro“. Jeho predseda pán Tomáš Kovár Vám ho v krátkosti predstaví.

Opäť tu máme aktualizované akcie klubov na Slovensku. Oslovili sme viaceré kluby, aby oznámili kedy organizujú svoje výstavy a kaktusárske podujatia, ale ozvali sa len niektorí. Niektoré sa konajú aj v čase vydávania spravodaja a možno ich už nestihnute navštíviť.

Pán Mário Snopka sa zúčastnil na pražskom sympóziu a jeho dojmy si môžete prečítať v obširnom článku. Je to vlastne podrobný opis prednášky jeho obľúbeného špecialistu na Brazíliu dr. Pierre Brauna.

S priateľmi z nitrianskeho klubu som sa zúčastnil zahájenia kaktusárskej sezóny v Dvore Králové nad Labem. Navštívili sme cestou niekoľko zaujímavých

zbierok. Moje postrehy si môžete prečítať v článku Výlet do Dvora Králové.

Ing. Richard Maletič chodí každoročne na odborné stáže do Holandska. V jeho príspevku Vám predstaví zaujímavú zbierku svojho priateľa.

Radi by sme uverejňovali aj iný žáner ako odborné články a oznamy. Prvou lastovičkou je fejtón ing. Cipára. Možno inšpiruje aj iných k napísaniu príspevku do spravodaja.

Opäť tu máme už tradične menej známe rody kaktusov. V tomto čísle sú to rody Buiningia a Coleocephalocereus.

Pokračujeme v začatom seriáli článkov predstavovaní kaktusárskych krajín Južnej Ameriky. V tomto čísle sa pozrieme do Peru.

Naši členovia sa zúčastnili na kaktusárskych podujatiach a navštívili niektoré zbierky. Dúfam, že si nájdú čas na písanie a podelia sa s nami o svoje zážitky. Radi by sme tiež uverejňovali viac článkov o pestovaní. Môžu byť aj negatívne. Našich čitateľov by Vaše skúsenosti iste zaujímali.

Výstava kaktusov a sukulentov 2003

Martin Mikuš

V dňoch 16.–18.5.2003 usporiadal náš klub v spolupráci so Západoslovenským múzeom v Trnave v poradí už štvrtú výstavu kaktusov a sukulentov. Výstava sa opäť konala v tradičných priestoroch - v átria múzea. Tento rok sme sa snažili vychádzať zo skúseností z minuloročných výstav a inštalácia sa začala už v pondelok.

Kompozícia tohoročnej výstavy bola opäť iná ako minulý rok, čo najlepšie uvidíte na fotografiách. Pribudli nové rastliny, ktoré minulý rok ešte vystavované neboli. Jadro tvorili pekné dospe-

lé jedince, ktoré svojou krásou a veľkosťou fascinovali nejedného návštevníka. Vhodne dopĺňali menšie, ale zato kvitnúce rastliny. Snažili sme sa vyhnúť malým nekvitnúcim rastlinám, ktoré by ľuďom nič nepovedali. Bolo možnosť vidieť už tradične vystavované špičkové bonsaj sukulenty Mgr. Karasa. Pozornosť vzbudzovali veľké, krásne vytínené rastliny rodov ferokaktus a echinokaktus. Medzi ďalšie pútavé celky patrila kolekcia rastlín rodu gymnokalýcium, astrofytum, nádherne rozkvitnuté rastliny rodu echinocereus, rebúcia a sulkorebúcia.

Celkový pohľad na výstavu.

Foto: Martin Mikuš

Výstava počas troch dní zaznamenala slušnú návštevnosť, ktorá kulminovala v nedeľu. Piatok bol slabší ako po minulé roky, ale to sa možno dalo pripísať, práve prebiehajúcemu referendu. Počas celej výstavy bola zabezpečená odborná poradenská činnosť zo strany členov klubu. Šťastie si návštevníci mali možnosť vyskúšať v tombole. Každý z návštevníkov, ktorého tieto úžasné rastliny zaujali si mal možnosť odnieť nejaký ten kaktus či sukulent domov. Výber bol tento rok opäť bohatý.

V závere môjho krátkeho článku o výstave chcem poďakovať všetkým členom klubu, ktorí sa zaslúžili o jej kvalitný priebeh. Najmä p. Karasovi za prevoz rastlín a depozitára výstavy. Pánom Strašifákovi a Maškovi, ktorí počas celých troch dní zabezpečovali predaj. Za kvalitnú poradenskú činnosť treba

Rebutia senilis

Foto: Martin Mikuš

poďakovať p. Ladánimu a ostatným členom, ktorí sa počas trvania výstavy striedali v službách.

Dúfajme, že na budúci rok sa nám podarí výstavu zorganizovať opäť v átriu múzea, ktoré je na podobný druh výstav priam stvorené. Viac Vám priblížia nasledovné fotografie.

Návštevníkov bolo počas vikendu dosť ...

... najväčšiu radosť z tomboly mali deti.

Fotá: Martin Mikuš

„Saguáro“ - Klub kaktusárov v Nových Zámkoch

Tomáš Kovár
predseda klubu

Klub kaktusárov "Saguáro" Nové Zámky vznikol v roku 1981 na podnet pár nadšencov, ktorí dovtedy chodili na kaktusárske schôdze do Nitry. Začiatky boli ťažké, ale podarilo sa nájsť miestnosť, kde sa stretávali a aj robili výstavy. Medzi zakladajúcich členov patrili: Ladislav Fabián - prvý predseda klubu, ďalej priateľ Peter Varga, ktorý dlhé roky vykonával funkciu pokladníka klubu a zopár ďalších. Niektorí zakladajúci členovia od nás odišli, iní založili nový klub. Teraz fungujeme pod Slovenským zväzom Záhradkárov, kde sú niektorí naši členovia aj platnými členmi zväzu.

To nám umožnilo stretávať sa a robiť každý rok výstavy v ich priestoroch.

Teraz niečo z činnosti klubu. Stretávame sa vždy v posledný piatok v mesiaci. Výstavy robíme každý rok. V máji v Komárne, v Dome Matice slovenskej a v júni v Nových Zámkoch, v Dome záhradkárov na ulici M. R. Štefánika. Niektorí nás poznajú aj zo Záhradkára, kde sme prispievali odbornými článkami a v čom aj pokračujeme. Boli sme párkrát pozvaní vystavovať na Flóre Bratislava. Dokonca sme dostali aj zvláštnu cenu ministra kultúry. Vystavovali sme párkrát aj na výstave Agrokomplex Nitra a na výstave v Trenčíne, kde sme robili aj prednášku.

Súčasná členská základňa je stabilná a má 29 členov. Predsedom na ďalšie trojročné obdobie bol zvolený opäť Tomáš Kovár. Tak ako všade, aj u nás je veková štruktúra rôzna. Okrem mladších členov

máme aj štyri ženy, dokonca pani Maťašovská robí zodpovednú funkciu pokladníka. Na schôdzach robíme prednášky a diskutujeme spolu na tému. Počas roka navštevujeme kamarátov kaktusárov na okolí, aj v Trnave.

Zároveň by som Vás chcel pozvať na naše výstavy. Prvá sa bude konať, tak ako som už napísal, 21.-23. mája 2003 v Komárne v Dome Matice slovenskej od 9 do 17 hodiny a druhá 11.-13. júna 2003 v Dome záhradkárov v Nových Zámkoch na ul. M. R. Štefánika 32.

Kontakt na predsedu klubu:

Tomáš Kovár Vajanského 6
940 54 Nové Zámky
E-mail: kovart@ba.zse.sk
tel.0905718600

V zbierke u pána Kovára Foto: M. Mikuš

Akcie klubov na Slovensku

Blažej Strašífták

- ZMENA - Klub kaktusárov v Nitre mení termín poriadania Klubovej výstavy kaktusov a sukulentov z 15. – 17.5. 2003 na **12. - 14. 6. 2003**. Miesto konania je v priestoroch Posádkovej správy Nitra, Sládkovičova ul. 7 (oproti Infotelu) štvrtok od 8⁰⁰ hod. do 18⁰⁰ hod. - od 10⁰⁰ hod. prednáška o pestovaní kaktusov piatok od 9⁰⁰ hod. do 19⁰⁰ hod. sobota od 9⁰⁰ hod. do 17⁰⁰ hod.

Klub kaktusárov v Tvrdošovciach pozýva na **Výstavu kaktusov a sukulentov** ktorá sa uskutoční 11. - 13. 6. 2003 od 9⁰⁰ do 17⁰⁰ hod. v Stredisku voľného času na Námestí sv. Štefana v Tvrdošovciach.

Klub kaktusárov vo Zvolene pripravuje na 20. - 22. júna **Výstavu kaktusov** v priestoroch **Drevárskeho múzea vo Zvolene** (na námestí). Zahájenie je 20. 6. o 10.⁰⁰ hod., otvorená do 18.⁰⁰ hod. Dňa 21.6. od 9.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod. Dňa 22.6. od 9.⁰⁰ do 14.⁰⁰ hod.

Klub kaktusárov v Nových Zámkoch „Saguáro“

poriada v dňoch 11.- 13. 6. 2003 **Výstavu kaktusov a sukulentov** v Dome záhradkárov v Nových Zámkoch na ulici M.R.Štefánika.

Klub kaktusárov z Košíc organizuje každý rok dve výstavné akcie.

V máji –júni **Výstavu kaktusov a sukulentov**.

Na jeseň **Výstavu sukulentných krajínok „Sukulentný svet“**

Na týchto akciách býva poradenská služba a predaj rastlín.

Klub kaktusárov v Piešťanoch poriada 6.- 8. júna .2003 **Výstavu kaktusov a sukulentov** v MSKS A. Dubčeka na ul. I. Kraska, č. 27 v Piešťanoch.

Klub kaktusárov a sukulentárov Islaya v Trnave pripravuje **IV. ročník sympózia Jesenné stretnutie kaktusárov v Trnave**, ktoré bude 6.9.2003.

Súčasťou sympózia bude burza rastlín a literatúry.

Témy prednášok a mená prednášajúcich:

Vladimír Zatloukal – Rod Ariocarpus

Jaroslav Procházka – Argentínske gymnocalýcia

Pavel Hanáček, Miroslav Řičánek – Sukulenty Jemenu a Blízkeho východu.

Tradičné pražské sympóziu

Mário Snopka

**Zamerané na Južnú Ameriku
v sobotu 29.3.2003 od 8.00 hodín.**

Program:

- Medailón Rudolfa Šubíka k 80. narodeninám (1)
- Dr. Pierre Braun: Posledné brazílske cestopisy – I. a II. Díl (3 a 5)
- Walter Mucher: Bolívie – po stopách pátera Hammerschmida (2)
- Jaroslav Ullmann: JAR (4)
- Miloš Záruba: Baja California (6)
- Počas celého podujatia – burza

Číslo v zátvorke označuje aktuálne poradie prednášky.

Rozhodnutie o mojej účasti na tomto podujatí padlo ihneď po prečítaní časopisu Kaktusy 2003/1, kde som si o ňom prečítal informácie. Najväčším problémom bolo, ako sa tam načas dopraviť. To sa mi podarilo, k mojej spokojnosti vyriešiť.

Vyštartovali sme z Bratislavy o 3:30 hod. po diaľnici, ktorá nás doviedla priamo do Prahy. Na sympóziu som prišiel presne o 8:00 hod. Vtedy tam ešte nebolo veľa ľudí, ale burza už bola v plnom prúde. Kaktusy skoro vôbec neboli v predaji zastúpené. Predávali sa najmä suku-

Dr. Pierre Braun a Mário Snopka na pražskej prednáške

Foto: Mário Snopka

lenty, tilandsie, literatúra, ale aj množstvo kaktusových semien a upomienkové odznáčky. Mňa z predaja zaujali najmä rastliny *Pseudolithos*, od pána Pavelku (360 Kč) a *Tilandsie* od pána Havelíka (20-40 a 60 Kč).

Prednášky sa začali okolo 9:00 hod. Úvod patrilo predsedovi spolku p. Běťákov, ktorý upresnil program a upokojil všetkých príchodom Dr. Brauna.

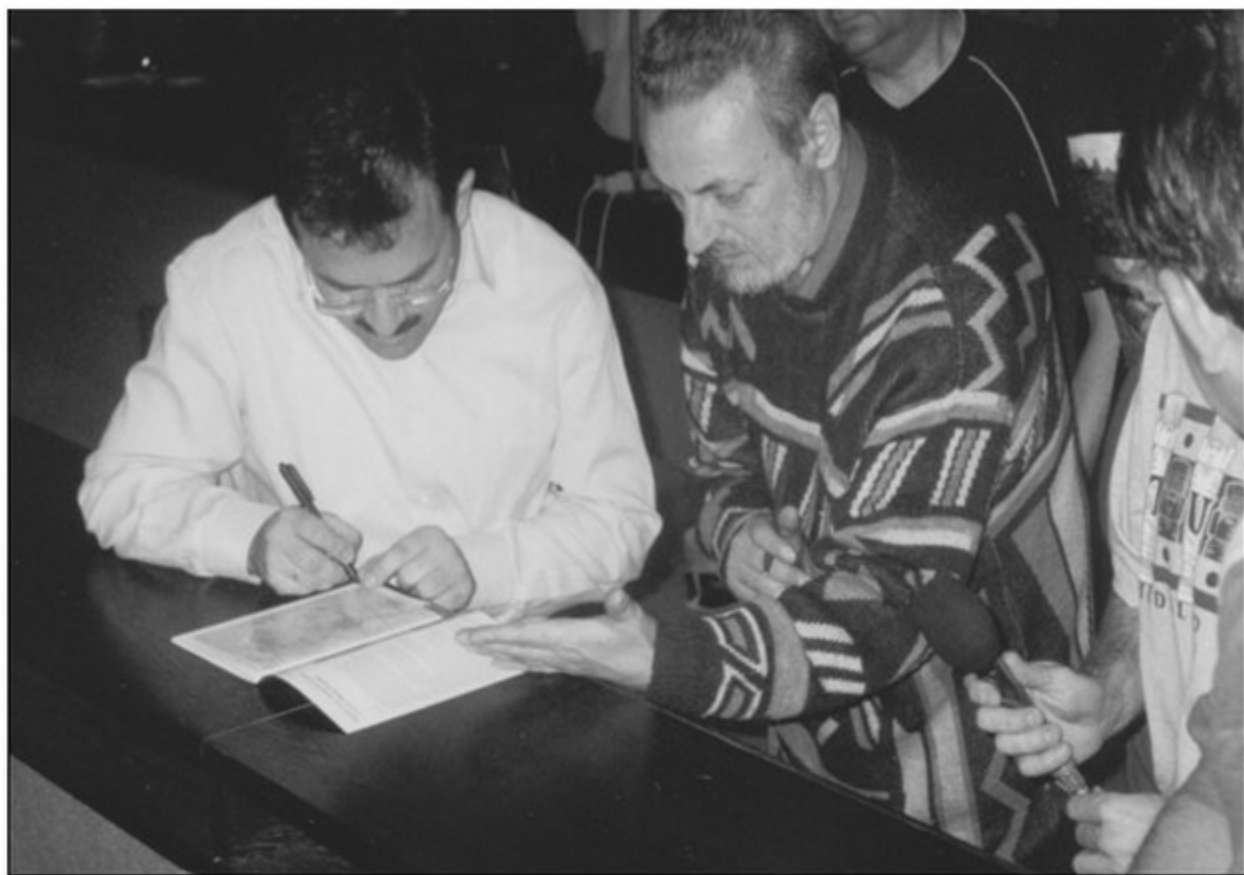
Začiatok bol trochu smutný, lebo boli spomenuté dve úmrtia s ukázkou na diapozitívoch. Boli to páni Pavelka (61) a Havelka (75), ale aj jedna príjemná správa, pán R. Šubík sa za 14 dní dožíva krásnych 80 rokov.

Bolo spomenuté, že časopis *Kaktusy* má 2300 odberateľov. Na jeseň vyjde nové pokračovanie publikácie *Aztekia*, zameranej na Mexiko (cena čiernobielej bude 100 Kč a farebnej 150 Kč).

Prvá prednáška bola v podaní p. W. Muchera po juhu Bolívie, ktorú rozdelil na tri časti. Prvá časť – pri hraniciach s Brazíliou, druhá časť – pri hraniciach s Paraguajom a tretia – pri hraniciach s Argentínou. Z nemčiny prekladal pán Dufek. Začiatok prednášky boli informácie o Bolívii, ich podnebí, ťažbe nerastov, faune, flóre a o exporte koky. Videli sme ZOO z množstvom rôznych vtákov (Tukan, Nandu), trojprstého lenochoda, jaguárov, pumy, kajmanov a iné.

Gran Chaco, 300 m n m, prechod do nížiny. Videli sme fľašové stromy, pri ceste rástli *Jatrophy*, *Dyckie*, *Tilandsie*, palmy, *Hechtie* s červeným kvetom. Z kaktusov to boli *Eriocereusy*, *Frailea amerhauserii* – vo veľmi suchej oblasti. 12,5 km ďalej (La Curva) bola teplota

28°C. Rastú tu rastliny rodu *Echinopsis*, *Cleistocactus*, *Gymnocalycium chiquitanum*. Ďalej pri San Jose de Chiquitos rastie *Gymnocalycium chiquitanum* s ružovým kvetom, *Echinopsis* sp. s dlhým bielym kvetom. 72 km ďalej bola už teplota 35°C. Rastú tam rastliny z rodov *Frailea*, *Tilandsia*, *Gymnocalycium*, *Opuntia* – so žltým kvetom, pruhmi na článkoch a *Jatropha*. V Roboré sú neprejazdné cesty zarastené hustou vegetáciou. Rastú tu *Phylodendrony*, *Jatropha* s bielym kvetom a prhlivými chlpkami na listoch. Sú tu veľké tabuľové hory, na ktorých rastie *Fosterela pendulifolia* (príbuzná *Dyckie*). 24 km na západ od Roboré rastú *Gymnocalycium damsii* s nádherným ružovým kvetom a orchidey. 130 km od Roboré našli rastliny rodu *Monvillea*. Ďalej 77 km na západ rastie *Pseudomalacocarpus megateae* a *Gymno. damsii*. 22 km západne od Roboré rastú *Echinopsis* a *Frailea chiquitana*. Pri Brazílii – Porto Suarez našli desaťtisíce *Discocactus hartmanii*, rastúce aj v machu. Neďaleko Fortin Raveloo (pri hore Cerro de Miguel) videli *Cleistocactus* s červeným kvetom, *Gymno. friedrichii*, *Echinopsis* s dlhým otrnením, *Fraileu klingerianu* (jedna z najvzácnejších) – veľké trsy, *Opuntiu*. V hustom kroví videli *Gymno. chacoana*, podobné *Weingatiám*. 80 km od Raveloo našli *Gymno. stenogonum*, *Eriocereus jusbertii* s veľkými bielymi kvetmi, *Lalie*, *Criabentie* (okruh *Pereskia*). Na juhu od Santa Cruz (Andská reťaz) videli stovky *Gymno. pflanzii* v lagunasenzee. Východne od Canila Villa Montes pozorovali *Gymno. pflanzii* v *marcezii*

Autogramiáda

Foto: Mário Snopka

(najmenšia varieta pflanzii), tilandsie, pereskiopsis, cleistocactus a orchidey.

Druhá prednáška bola v podaní **Dr. Pierra Brauna**, prekladal pán Pavelka. P. Braun jazdí do Brazílie 27 rokov, takže prešiel veľkú časť územia, i keď v porovnaní s týmto štátom to je nepatrná časť. Diapozitívy s posledných dvoch ciest nepremietol, lebo boli použité v Špeciáli k časopisu kaktusy 2/2003, ktorý sa na tomto podujatí dal zakúpiť.

Začal štátom Goiás. Pravdepodobne to boli prvé ukážky centrálnej Brazílie, lebo väčšina cestovateľov navštevuje iba východné časti štátu. Tieto štáty ležia vo veľmi piesčitej oblasti, husto porastenej vegetáciou, nazývanej Campo Cerrado. Okolo rieky Araguayo sa rozprestiera tropický les. Rastie tu *Discocactus cras-*

ispinus ssp. *araguaiensis* s veľmi dlhým nočným kvetom, *Discocactus goianus* s veľmi silným otrnením a *Disc. cantanensis*. Tiež *Dyckia estevesii*, ktorá rastie len na jednej rovine. Dr. Braun tu pred niekoľkými rokmi objavil nový *Pilosocereus*, pomenovaný *P. parvus*. Je to najmenší *Pilosocereus*, dorastajúci 3 – 5 cm, vyzerá ako *Echinocereus*. Vyskytujú sa len v puklinách skál, v kultúre veľmi dobre rastú a kvitnú. Ďalej sme videli zábery rastlín *Pilosocereus machrisii*. Z východnej časti Goiás sme videli *Pilosocereus flexibilispinus* s modrou epidermis a žltými trňmi, *Siccobaccatus estevesii* ssp. *grandiflorus*. *Discocactus squamibaccatus* je na svojej lokalite v dnešnej dobe vyhubený. Videli sme zničené obrovské lokality farmármi. Ra-

stie tu nový poddruh *Pilosocereus juraensis*, niekoľko tilandsií. Rod *Tilandsia* nie je v Brazílii veľmi rozšírený. *Tilandsia duratii* rastúca v Mato Grosso. Rastie tu veľmi atraktívna *Dyckia marnier-lapostollei*, spolu s ňou tu rastie nový druh, pravdepodobne z rodu *Bromelia*. Medzi nimi rastie *Pilos. lindanus*. Našli tu aj *Discocactus lindanus*. Prešli sme niekoľko kilometrov ďalej do neznámej oblasti. Táto oblasť je prezývaná „Kolína“. Videli sme dva druhy *Cereus* navzájom prepletených, jeden nový *Pilosocereus* a *Cereus bicolor*. Tento nový *Pilosocereus* nevytvára *cephalium*, bude popísaný ako *P. horridispinus*. Našli tam aj *Pilos. goianus*. Campo Cerrado je na rastliny bohatšia ako pralesy (asi 7 000 druhov). Rastie tu zaujímavý stromček „kil maior“ s kožovitými listami. Ale aj veľa iných druhov rastlín, napr. cibuľoviny, bromélie. *Dyckia* s veľmi sukulentnými listami vyskytujúca sa na mnohých miestach v malých populáciách. Sfarbuje sa do červena. Ďalšia nová *Dyckia*, ešte nepopísaná, rastie len na jednom kopci, je podobná *Agave*.

V severnej a východnej časti Goiás sa vyskytuje najväčšia *Dyckia brasiliensis*, narastajúca až do 2 m. Niekedy vytvára kmene a podobá sa na *Aloe*. Sú tu nielen suché oblasti, ale aj močiare. V okolí vody sú vždy palmové háje. Len štát Goiás je veľký ako Nemecko, Rakúsko a Taliansko dohromady. Nachádza sa tu aj takzvané mesačné údolie. V tomto údolí Esteves nedávno našiel nový druh *Dyckie* s načervenavou rozetou. Sú tam zaujímavé vodou vymleté skaly. Výstup po nich na vrch je veľmi nebezpečný.

Jednotlivé výmoly sú hlboké aj 5 m. Ďalej sme sa pozreli na nízko položené oblasti Chapada. V tejto oblasti sa teplota po celý rok pohybuje okolo 40 – 45°C. Rastú tu modré *Velécie* a strieborná miniatúrna *Dyckia braunii*. V okolí sa vyskytuje jeden druh *pilosocereusu*. Našli tu nový druh z rodu *Bromelia*. Zaujímavé sú aj malé stromčeky so striebornými listami pokrytými chlpkami. S nimi tu rastie *Dyckia lindevaldae*. Na jednej farme objavili nový druh kaktusu, ale nedá sa zaradiť, lebo ešte nikto nevidel kvet. Nálezisko týchto rastlín poznajú iba dvaja ľudia, Braun a Esteves. Je to maličký bledozelený *Cereus*. Rastie tu aj vzácny *Siccobaccatus estevesii*. Tiež *Pilos. diersianus*. Je to najvzácnejší *Pilosocereus*. Rastie len na tejto lokalite, kde je asi 15 rastlín. Možno je to z kaktusov najvzácnejšia rastlina na svete. Našli tu ďalšiu rastlinku, ktorú pomenovali *Euphorbia estevesii*. Zatiaľ pán Braun nedokázal adaptovať túto rastlinku vo svojej zbierke. Rastú tu aj rastliny rodu *Encholirium* (*Bromeliaceae*). Bude popísané ako *Encholirium estevesii*. Zaujímavé sú aj stromy, ktoré poznáme skôr z Austrálie. Sú to *Cavanillesia* a *Chorisia*. Na izolovanom stanovisku našli pred niekoľkými rokmi *Pilos. rupicola* a neskôr novú *dyckiu*, ktorá dostane meno *D. tricolor*. Rastie tu aj *Discocactus cephaliaciculosus*. Objavili aj nový *Discocactus*, ktorý má *cefárium* vnorené do vnútra. Nazvali ho *D. cephaliaciculosus* ssp. *nudicephalus*. Štát Goiás sa v roku 1986 rozdelil a vznikol nový štát Tocantins. Rozlohou prevyšuje trojnásobne rozlohu Nemecka. Bola tu typová

lokalita *Discocactus prominenti-gibbus*. Po niekoľkých rokoch bola domorodcami úplne zničená. V obrovských, niekoľko kilometrových močiaroch sa vyskytujú bromélie. Dokonca aj *Pilosocereus*. Išli ďalej na sever do oblasti indiánov Grao. Našli tu veľké množstvo nových rastliniek, ale stratili tam všetky filmy. Zo snímok ktoré im zostali, sme videli novú *Dyckiu*, ktorá bude popísaná ako *D. „polifolia“*. Videli aj malé previsnuté rastlinky, o ktorých nevedia do akého rodu patria. Sú to obrovské územia, čo podľa p. Brauna je práca pre ďalšie generácie objaviteľov. Sú to obrovské savany, stolové hory v nekonečnom priestore, bez akéhokoľvek orientačného bodu. Videli tu *Pilos. pusillibaccatus*. Vyskytuje sa tu len niekoľko rastlín a určite ich je ďalej oveľa viac. Teplota bola vyše 45°C. *Tým skončila prvá časť prednášky p. Brauna.*

Poobede bola jedna kratšia prednáška v podaní p. **Jaroslava Ullmanna** z pražského klubu. Bola zameraná na JAR. Táto prednáška bola podobná s prednáškou p. Karasa z Trnavy, alebo p. Hanáčka z Brna. Takže o nej písať nebudem. Ďalej pokračovala druhá časť prednášky p. **Brauna**. Táto časť začínala v štátoch Goiás a Tocantins, pokračovala do severovýchodných oblastí štátov Bahia, Minas Gerais a späť. Začiatok bol pri jednej z najdlhších riek Brazílie Rio San Francisco, ktorá ústi priamo do Atlantického oceánu. Campo Cerrado tu prechádza do suchších typov vegetácie nazývanej Caatinga. Tu objavili *Pilos. albisummus* a pri nich rástli rastliny rodu *Siccobaccatus*. Po osemdesiatich rokoch tu našli rastlinku *Bromelia grandiflora*.

Celá ružica zaberá 3 – 5 m². Rastú tu fľašovité stromy rodu *Chorisia* a *Cavanillesia arborea*. Boli tu ukázané výškové rozdiely, keď *Pilosocereus* dosahovali výšky okolo 4 m a *Cavanillesia* bola asi 3 krát vyššia. Na vápencových skalách tu rastú rastliny rodu *Facheiroa pilosa*. Rastú tu aj iné sukulentky ako *Jatropha*. Z opunciovitých je to *Quiabentia zehntneri*. Našli tu nové *Encholirium*, ktoré bude popísané ako *E. braunii*. Jej kvetenstvo môže dosiahnuť až 4 m. Rastie tu aj nedávno popísaný *Pilos. occultiflorus*. Vytvára gaštanovo - hnedé *cephalium* iba na jednom bočnom rebre. Dosahuje až 8 m výšky. Kvety opelujú netopiere. Medzi *Velociami* sa vyskytuje *Facheiroa pilosa*. Rastie tu aj menšia opuncia, podobná *O. inamoena*, ale kvety, plody a semená odhalili príslušnosť k inému druhu. Preto ju pomenovali *O. saxatilis* ssp. *minutispina*. Ďalej sme videli lokalitu Ritterovho druhu *Pilos. azureus* a dom kde Ritter v roku 1959 prebýval. Podľa Brauna *P. azureus* je *P. pachycladus*. Na malom území Caatinga nájdeme *Arrojadoa rhodantha*, *Opuntia inamoena* a množstvo rastlín s veľmi dekoratívnymi kvetmi. Spolu tu rastú *Cereus jamacaru* a *Harrisia adscendens*. V blízkosti nich sa vyskytuje aj *Pereskia stanantha*. Našli tu aj nový *Cereus* spolu s *Mirabella minensis*. Išli ďalej, kde našli niekoľko posledných rastlín *Discocactus catingicola*. Postupovali ďalej na juh. Dostali sa k veľkému masívu. Rastú tu milióny *Siccobaccatus dolichospermaticus* a pod nimi *Melocactus levitestatus*. Ďalej sme videli spoločenstvá *Mel. levitestatus*, *Pilos. braunii* a nové

Encholirium. Len 50 km severne od tejto lokality rástla *Facheiroa tenebrosa*, ale aj *Facheiroa estevesii*. *Facheiroa estevesii* vytvára kvety aj mimo cephalia. Na vápencových skalách rastie aj *Opuntia estevesii*. Niekoľko kilometrov ďalej rastie *Melocactus deinacanthus* a *Facheiroa chaetacantha*. Rastie tam aj malá, plazivá rastlinka *Arrojadoa aureispina* v. *angui-nea* spoločne s *Melocactusom*, ešte bez mena. Medzi hustým porastom sa nachádza *Arrojadoa multiflora* a nenápadná *Mirabella minensis*. S tejto lokality popísal minulý rok novú *Arrojadoa multiflora* ssp. *hofackeriana*. Ďalej je to *Melocactus* ktorý objavil Buining, ale do dnešnej doby nebol ešte popísaný. Pri ňom rastie *Pereskia bahiensis*. Je to dosť vlhká oblasť a rastie tu množstvo rozmanitých rastlín, z toho asi 5 druhov *Tilandsií*.

Ďalej je to lokalita *Micranthocereus polyanthus*, ale je celá zničená ťažbou bieleho kremeňa. Pri stúpaní vyššie nachádzajú *Brazilocereusy* a *Tilandsie*. Pokračujú do štátu Minas Gerais. Terén je dosť hornatý. Rastie tu *Brazilocereus phaeacanthus* a markgrafii. Niekoľko kilometrov ďalej rastie *Arrojadoa dinae*. Je tu množstvo *Bromélií* a rosnatiek. Ďalší nový polosukulentný druh *Euphorbie*, ale aj *Euphorbia attastoma*. Rastie tu veľa *Orchideí* rodu *Cattleya* (*Cattleya nobilior*). Pred niekoľkými rokmi tu našli novú rastlinku, ktorú popísali ako *Orthophytum eddie-estevesii*. Tu našli na jednom kopci novinku *Pierrebraunia brauniorum*. Kvety týchto rastlín opeľujú kolibriky. Mladé rastlinky vypadajú ako *Astrophytum*. Na porovnanie sme videli snímky *Pierrebraunia bahiensis*. Zišli

nižšie do oblasti Caatinga, kde rastie *Pilos. pachycladus*. *Arrojadoa nana*, ktorá začína vytvárať cephalium vo veľkosti 3 – 4 cm. *Orthophytum* s načernalými kvetmi. Pred pár rokmi tu našli novú rastlinku z rodu *Arrojadoa*, ale dnes je už lokalita úplne zničená. Je to *Arrojadoa dinae* ssp. nov. Braun 2370, s bielymi kvetmi. Ďalej tu rastú *Pilos pachycladus*, *Pilos. brasiliensis*, *Tilandsie*, *Arrojadoa horstiana* a orchidey, *Melocactus robustispinus*, načervenalé *Orthophytum horstii*. Veľmi pekná populácia *Micranthocereus albicephalus*. Má zlatožlté vyostnenie a biele cephalium. Skupinka *Arrojadoa eriocaulis*, vyrastajúca z jedného repového koreňa. Našli tu zaujímavú *Dyckiu* so striebornými listami a oranžovými kvetmi. Pri meste Brasilia rastie *Pilos. machrisii* ssp. *cristalinensis*. Typová lokalita *Dyckia marnier-lapostollei* a *machrisiana*. Rozlúčil sa pohľadom na Campo Cerrado ktorej pôvodná vegetácia pomaly mizne.

Ďalšia prednáška bola v podaní p. Miloša Zárubu, ale tú som si z časovej tiesne nemal možnosť pozrieť. Dúfam, že niekedy v budúcnosti sa mi to podarí.

Z celej akcie som mal peknú spomienku, i keď som tam cestoval kvôli prednáškam Dr. P. Brauna. Odniesol som si odtiaľ peknú spomienku, zopár publikácií a nových kontaktov.

Výlet do Dvora Králové nad Labem

Blažej Strašífták

Medzi návštevníkmi našej výstavy nechýbali ani priatelia z Nitry, ing. Imrich Bedač a ing. Vladimír Gígel. Spomenuli, že idú do Dvora Králové na Zahájenie sezóny a majú v aute jedno miesto voľné. Využil som ponuku. V priebehu týždňa som sa s nimi skontaktoval a dohodol všetko potrebné.

Stretli sme sa ráno o štvrt' na osem pred Billou. Prišli štyria na aute ing. Imra Bedača. Páni Vlado Gígel, Jano Kališ a najmladší nitriansky člen Lukáš Vereš. Cesta ubiehala dobre a prvá zastávka bola v Chrudimi. U koho, iste všetci kaktusári vedia. Predajné skleníky pána Pavla Pavlíčka sú všetkým známe. Prezreli sme si skleníky, nakúpili kvetináče a literatúru a šli sme ďalej. V Pardubiach sme navštívili známeho kaktusára a producenta semien ing. Milana Smutného. Bol som tam v roku 1999 ešte s piešťanským klubom a vedel som čo ma tam asi čaká. Jeho zbierku nie je treba

U pána Zdenka Hybského Foto: autor

zvlášť predstavovať, pretože ju pozná veľa kaktusárov. Dá sa tam nájsť skoro všetko. Jeden skleník je nad garážou a druhý na streche jeho domu. Rastliny v zasklenom podkroví sú poriadne kusy. Pobudli sme v jeho zbierke možno dve hodiny. Rozprával nám o svojich skúsenostiach s pestovaním rastlín a sprašovaním kvetov. Poznatky skúseného praktika sú inšpiráciou pre všetkých, ktorí sa o pestovanie kaktusov zaujímajú. Pán Smutný nás zaviedol do zbierky pána Zdenka Hybského v Sezeniciach. Tento pán sa asi nechal inšpirovať svojim starším priateľom a prerobil strechu rodinného domu na skleník. Jeho zbierka bola ešte obsiahlejšia ako predchádzajúca. Bolo v nej veľké množstvo zbierkových rastlín všetkých rodov. Zvlášť ma zaujala veľká zbierka gymnokalýcií. V skleníku má tiež rôzne konštrukčné a technické nápady. U neho sme sa nezdržali až tak dlho. Čas pokročil a my sme pokračovali do cieľa našej cesty. Tam sme prišli až navečer. Šli sme sa najskôr ubytovať.

U ing. Milana Smutného Foto: autor

Nocľah bol popredu zabezpečený. Pešo sme šli potom do hospody U Lubinů. Jej majiteľ – Zdeněk Franc má vo dvore dva skleníky kaktusov a sukulentov. Tam už sa to hemžilo kaktusármi zo všetkých kútov Čiech aj Slovenska. Najskôr sme si prezreli skleníky a keďže sme cestou vyhladli, dali sme si teplé údené priamo z udiarne. To sme boli zasa viac smädní, ale piva bolo dosť a všetci si s chuťou dávali. Bola tam skvelá atmosféra, aká býva iba na stretnutiach priateľov. Spať sme šli až okolo polnoci plní dojmov a zážitkov.

U pána Ladislava Fischera Foto: autor

Ráno sme vstali o ôsmej, nechceli sme prepásť začiatok burzy. Bola tradične v Hankovom dome. Predávalo sa tam všetko pre kaktusárov. Rastliny, literatúra, pomôcky aj chemikálie. Ľudí ako maiku. Bolo tam veľa známych kaktusárskych osobností. Prednášky začínali až poobede. Témy prednášok – Chemická ochrana kaktusov, Kaktusy Juhozápadu a Sukulenty Madagaskaru mohli byť zaujímavé. Keď sme však merali takú dlhú cestu, dôležitejšie pre nás boli návštevy zbierok. Prednášky sme oželeli a dali

sme prednosť návštevám zbierok. Najskôr sme šli pánovi Ladislavovi Fischerovi do Hořic. Bol som zvedavý na jeho zbierku. Veľa som o nej počul, ale aj preto, že od neho kupujem semená už tretí rok. Pán Fischer na zbierkové rastliny nevyužíva skleníky, ale akési stoly vo výške asi meter nad zemou. Ich konštrukcia umožňuje prekrytie pretkávanou fóliou asi dvadsať centimetrov nad rastlinami, kvôli regulácii zálievky. Fólia je však iba zhora a boky sú otvorené. Rastliny majú dostatok vzduchu. Je na nich vidno, že im takýto režim veľmi prospieva. S týmto spôsobom sme sa stretli u viacerých pestovateľov v tomto kraji. Je to oveľa jednoduchšie a lacnejšie, ako stavať skleníky. Prekrytie fóliou je praktické aj z dôvodu rýchleho odkrytia, ak chce zbierku vystaviť dažďu, slnku, alebo naopak. Urobili sme v jeho zbierke veľa snímok. Jeho rastliny nás zaujali kvetmi, vyostnením, ale aj celkovým vzhľadom.

Ďalšia zastávka bola u inžiniera Sladkovského. Zbierku mal umiestnenú na strmom svahu tiež v spomínaných konštrukciách. Pestoval všetky kaktusy. Tento pán navštívil Mexiko aj Južnú

Výletníci pred Hankovým domom

U ing. Sladkovského

Foto: autor

Ameriku a povedal nám toho veľa o rastlinách a pestovaní. Zhodli sme sa na tom, že návšteva u neho bola vlastne vynikajúca prednáška. Urobil na nás veľmi dobrý dojem. Celú dobu návštevy nám rozprával zaujímavé veci, ani sme sa nemuseli pýtať. Ďalším v pláne bol pán Bis. Nemal pekné skleníky, ale povedal nám hneď na začiatku, že mal našetrené peniaze a dilemu. Skleník - alebo Argentína. Argentína vyhrala, tak na skleník musí ešte počkať. Bude však mať čo do neho dať, lebo vysieva veľa rastlín a má dosť aj väčších. Bolo už neskoré popoludnie, ale chceli sme náš čas využiť čo najlepšie, tak sme sa vybrali ešte k pánovi Buřvalovi. Jeho dom na kraji mesta navštívilo už veľa kaktusárov. V deväťdesiatom deviatom aj ja. Pán Buřval má veľa rastlín navrúblovaných. V jeho zbierke prevládajú sulkorebúcie, ale dá sa u neho nájsť asi všetko vrátane iných sukulentov. Odchádzali sme od neho až keď sa stmievalo. Vrátili sme sa na ubytovňu a zasa pešo na večeru k Lubinům. Keď sme prišli, čašník nám už nechcel dať večeru. Uvedomili sme si, že je už po desiatej. Pán Franc to však zariadil a ve-

čeru - smažený „řízek“ sme nakoniec dostali. Dali sme si ešte pár pív, naplánovali zajtrajšie návštevy, podebatovali pri country muzike a šli spať. Ráno sme vstali neskôr ako v sobotu. Mali sme zraz v spomínanom hostinci. Zišlo sa nás viac. Vybrali sme sa do Novej Paky. Navštívili sme zbierku pána Karla Kracíka. Jeho menom je pomenovaná posledne popísaná koryfanta. V zbierke má veľa pekných rastlín zo všetkých kaktusových oblastí. Veľa semenáčikov vrúbluje na pereskioopsis a rastliny na tejto skrátenej podložke necháva rásť ďalej.

U pána Karla Kracíka

Foto: autor

Po tejto návšteve sme sa vrátili znovu do Dvora Králové. Šli sme navštíviť zbierku sukulentov pána Luboša Hojného. Majiteľ nebol doma, ale jeho manželka nás po telefonáte s ním pustila do zbierky. Pri dome mal pomerne veľký skleník. Prekvapenie nás čakalo na konci ulice, kde mal obrovský fóliovník s drevenou konštrukciou plný zbierkových, ale aj namnožených sukulentov na predaj. S Dvorom Králové sme sa rozlúčili a pokračovali sme ďalej. Navštívili sme podľa plánu aj pána Jaroslava Martinca

vo Svinišťanoch. Privítal nás s tým, že má skleník poliaty a pozatváraný. Boli sme prekvapení, lebo to bolo pre nás za- sa niečo nové. V dnešných časoch je pre- ferované pestovanie na vzduchu. Podľa možnosti s výdatným vetraním aj za po- užitia ventilátorov. U tohto pestovateľa to bolo presne opačne. Bola to najrý- chlejšia prehliadka zbierky akú sme ab- solvovali. To sme ešte nevideli. V zatvo- renom, poliatom skleníku bolo cez 50°C a veľmi vlhko. Podľa jeho slov necháva skleník po poliatí zatvorený aj týždeň. Hneď po vstupe sme sa začali výdatne potiť a dýchať sa tam skoro ani nedalo. Na fotoaparátach sa nám zarosili objek- tívy. Nedalo sa ani fotiť, aj keď by bolo čo. Veľká zbierka rôznych rodov kaktu- soch v početnom druhovom zastúpení. Na všetkých bolo veľa plodov. Špecia- lizuje sa na produkciu semien. Ako sme videli, darí sa mu to. Keď sme sa lúčili ospravedlnil sa, že sme si zbierku ne- mohli prezrieť lepšie a pozval nás nie- kedy nabudúce. Po rýchlej návšteve sme

sa šli naobedovať a vybrali sme sa do Jasennej k Dubnovým. Vedeli sme podľa inzerátu v Kaktusoch, že títo páni pod- nikajú v pestovaní kaktusoch. Najskôr sme si prezreli zbierkové skleníky na terase domu. Boli tam veľmi pekné a veľké rastliny. Nafotili sme veľa obráz- kov. Bolo sa na čo pozerieť. Kaktusy v ich zbierke sú veľmi pekné. Prezreli sme si aj predajný skleník. A to bol „hangár“ plný rastlín. Ukázali nám aj množiarne. Boli tam obrovské plochy fó- liovníkov, kde sa dali nájsť hádam všetky kaktusy ktoré poznáme. Po prehliadke tejto zbierky sme sa vydali na spiatocnú cestu. Mali sme pred sebou ešte 300km.

Do Trnavy sme prišli o pol dvanástej v noci. Unavení po troch vyčerpávajú- cich, horúcich dňoch v skleníkoch. Bol som však veľmi spokojný. Priatelia z Nit- ry výlet veľmi dobre zorganizovali a čas sme dôkladne využili prehliadkami zbie- rok. Videli sme veľa nových vecí a spô- sobov pestovania, ktoré môžeme uplatniť v našich zbierkach.

U Dubnových

Foto: autor

Cok Grootscholten Vijvergerglaan 5,
Honselersdijk 2675 LC, Holland

Ing. Richard Maletič

V holandskej provincii Westland, v okolí mesta Den Haag, je krajina pomerne jednotvárna. Dokonalá rovina s hustým systémom kanálov je typická pre celé Holandsko. Avšak tam, kde by normálne boli polia a farmy, sú všade skleníky plné rezaných kvetov, črepníkových rastlín a plodovej zeleniny. Medzi tisícami skleníkov je však jeden úplne odlišný od ostatných. Je to raj pre milovníkov všetkých sukulentných rastlín - firma Succulenten Kwekerij p. Coka Grootscholtena a jeho manželky Ine.

Cok začal zberať sukulentné rastliny v roku 1952, keď mal 8 rokov. Až do roku 1993 sa živil pestovaním papriky vo svojich skleníkoch. Potom ich prenajal na 3 roky a v roku 1996 nechal 3/4 zbúrať, zbytok upravil na pestovanie sukulentov

a kaktusov. Novú firmu oficiálne otvorili v máji 1997. Avšak v nasledujúcom roku prišiel nečakaný zvrát - mozgová príhoda a Cok musel ísť na dlhší čas do nemocnice. Musel sa znova učiť hovoriť a postupne sa mu vracala pamäť. V roku 1999 podstúpil ďalšiu operáciu a v roku 2000, keď sa jeho stav konečne zlepšil, pustil sa s elánom do rozširovania sortimentu. V súčasnosti má Cok vo svojej zbierke cca 8000 taxónov, z čoho cca 1/3 tvoria kaktusy. Celková plocha skleníkov dosahuje pre nás nepredstaviteľných 2000 m², z čoho je 1300 m² rastlinného materiálu na predaj ...

Mal som možnosť navštíviť Cokovu firmu asi štyrikrát a vždy som strávil niekoľko hodín prezeraním zbierky a predajných plôch. Pravdu povediac, rýchlejš-

Kaktusy v zbierke pána Coka Grootscholtena

Foto: ing. Richard Maletič

Skleníky firmy „Succulenten Kwekerij“

Foto: ing. R. Maletič

šie sa to ani nedá. Rastliny sú umiestnené na stoloch prístupných z oboch strán. Sortiment kaktusov je veľmi široký - je to typická zbierka „bez špecializácie“. Z kaktusov tu možno vidieť takmer všetko - od *Acanthocalycium* až po *Weingartia*. Zaujme kolekcia kultivarov *Astrophytum*, so zaujímavými typmi vločkovania, od známeho „Superkabuto“, až po rastliny s vločkami splývajúcimi do pruhov a rôzne monstrózne tvarované. Ďalej ma zaujala kolekcia kristátnych foriem a cereusov. Pre mňa exotická bola kolekcia pekných rastlín z rodov *Uebelmania* a *Discocactus*. Asi na 3 m² má Cok sortiment malých opuncií a ich príbuzných - napr. *Micropuntia*, *Tephrocactus*, *Puna*, *Austrocactus*, *Maihuenia* a *Maihueniopsis* atď. Tieto rastliny si aj u nás nachá-

dajú stále viac priaznivcov, ale sú ťažšie dostupné. Keď Cok videl môj záujem a údiv nad tak širokým sortimentom, neváhal chytiť nôž a narezať mi článok z takmer každej rastliny, ktorá sa mi páčila. V predajnej časti si môžete kúpiť kaktusy v okrúhlych črepníkoch s priemerom 5 cm, ale aj veľké kusy - napr. guľovité *ferocactusy* 30 cm široké a *oreocereusy* 1 m vysoké /áno, aj ten s hnedými vlasmi - už mám jeden odložený!/. Kapitoulou samou o sebe je kolekcia hybridných listových kaktusov *Epiphyllum*, resp. *Epicactus*, ktorých má Cok niekoľko sto kultivarov. V nekvitnúcom stave nie sú tieto rastliny príliš zaujímavé, keď príde ich sezóna kvitnutia, žiadne iné kaktusy sa im škálou farieb a veľkosťou kvetov nevyrovnajú.

Nádherná kolekcia rodu *Uebelmania*

Foto: ing. Richard Maletič

Aj sukulentári si prídu u Coka na svoje. Presnejšie - mal by som povedať, že hlavne oni. A to nielen plochou, ale aj rozsahom sortimentu. „Klasické“ sukulenty, pachykaulné a kaudiciformné rastliny, skrátka pre každého niečo. Asi najširší počet položiek má u Coka rod *Hawortia* – asi 1200 (!), z ktorých mnohé sa dajú kúpiť v predajnej časti. Cena takýchto rastlín sa pohybuje od 1,50 – 12,50 EUR. Ďalšie bohato zastúpené rody sú *Gasteria*, *Aloe*, malé druhy *Agave*, *Kalanchoe*, *Crassula*, *Euphorbia*, *Adromischus*, *Mesems*. Pre nás nezvyčajná je kolekcia sansevierií, pričom zďaleka nie všetky pripomínajú známe „svokrine jazyky“. Ešte exotickejšie sú púštne cibuloviny, väčšinou z Južnej Afriky. Cok ich považuje za veľmi pôva-

bné rastliny, pričom aj na Západe sú mnohé ťažko k dispozícii. Tomu samozrejme zodpovedá aj ich cena... Asi každého zaujmú krásne *Aloe dichotoma* lemujúce chodník v predajnej časti. Sú importované zo škôlky v JAR a dosahujú 50 cm až 2 m. Ich báza je rozšírená a kôra hrubého kmeňa neuveriteľne hladká. Skutočné dominanty, ktoré by ozdobili každú zbierku sukulentov. Vonku na daždi sú v lete umiestnené veľké kusy *Aloe polyphylla*, ktoré majú hustú ružicu špirálovito usporiadaných listov. V niektorých botanických záhradách Veľkej Británie ho pestujú celoročne vonku na skalkách, kde mu ani občasná snehová nádielka a až 1000 mm zrážok neublíži. Toto krásne *Aloe* z vysoko položených hôr Lesotha vyžaduje kyslý priepustný

substrát (podľa Coka je najlepší substrát pre orchidey) a vyžaduje veľa čerstvého vzduchu a nie prílišný úpal. Ide o rastlinu Cites 1, pričom Cok ich má namnožené metódou in vitro a sú k dispozícii za prijateľnú cenu. Takmer všetky rastliny v predajnej časti sú namnožené v kultúre, t.j. výsevmi, odrezkami, alebo vrúbľovaním. Časť rastlín pochádza od iných pestovateľov, niektoré dokonca z Čiech. Importy sú v predajnej časti zriedkavé a pochádzajú od iných importérskych firiem. Cok sa pri rozširovaní zbierky vyhýba tým importérom, o ktorých sa vie, že v záujme zisku vybrakujú celé nálezisko /napr. v JAR/ a importované rastliny po nasadení do kontajnerov a krátkom pestovaní / 6 – 12 mesiacov/ predajú ako kultúrne rastliny. Tým sa vyhnú problé-

mom s ochranármi, pretože v skleníku rozpestované importy dokážu rozoznať od naozaj kultúrnych rastlín len odborníci. Podľa mňa je Cok Grootscholten hlavne nadšeným pestovateľom a milovníkom K+S a až potom obchodníkom. Ešte niektoré technické zaujímavosti o Cokovej škôlke. Skoro všetky rastliny sú pestované v rovnakom substráte. Tento sa vyrába špeciálne pre Coka a používa ho už viac rokov. Základom je stará rašelina, ktorá (na rozdiel od bežne predávanej) po vyschnutí zmenší objem, nescvrkne sa. V substráte tvorí rašelina 60% objemu. Dôležitým komponentom je tzv. bims, čo sú porézne zrnká lávy (z Nemecka alebo Islandu), ktoré zlepšujú nasiakavosť a schopnosť suchej rašeliny znovu absor-

Zaujímú aj kristátne formy kaktusov

Foto: ing. Richard Maletič

bovať vodu. Ďalej substrát obsahuje 30% hrubšieho piesku s pridaním ílu a 10% kokosovej drte. Takýto substrát aj po úplnom nasiaknutí vyschne behom niekoľkých dní. Po totálnom preschnutí je však treba zalievať na 2-3 krát v krátkych intervaloch. Na prihnojovanie v priebehu vegetácie používa Cok hnojivo Kristalon s pomerom živín N:P:K - 10:52:10, ale začína používať aj hnojivá organického pôvodu. Na ochranu pred škodcami hlavne biologické metódy (napr. dravý hmyz a roztoče), a v menšej miere aj pesticídy (napr. UNDEEN). Asi nás napadne otázka, ako zimuje takú veľkú plochu skleníkov. Prevažná väčšina rastlín zimuje pri minimálnej teplote 6 °C (1700 m²) a len menšia časť (300 m²) má minimum 13 °C. Cok je členom viacerých zahraničných K&S organizácií, napr. americkej a britskej, ale aj domácej holandsko - belgickej spoločnosti. Už 23 rokov je predsedom miestneho klubu v meste s'Gravenhage a v minulom roku vstúpil do juhoafrickej asociácie pestovateľov cibulovín. Cok je tiež autorom viacerých článkov o rode *Hawortia* pre časopis *Hawortiad society*.

Ak sa chcete dozvedieť viac o firme Coka Grootscholtena, kliknite na jeho internetovú stránku www.succulenta-kwekerij.nl (v holandštine a angličtine), kde okrem fotografií zbierky nájdete aj údaje o jeho prednáškach a účasti na sympóziách, ako aj virtuálnu návštevnu knihu. Možno si tam stiahnuť aj časť sortimentu jeho rastlín.

Záujemcovia si môžu dohodnúť termín návštevy, pričom Cok nezriedka prijíma aj autobusové zájazdy. Pre menšie skupinky je možnosť prespať v dobre vybavenom karavane, ktorý stojí priamo vo vstupnom skleníku! O tom, že tam pobývali naši českí susedia, svedčí viacero typicky českých suvenírov (napr. pivné poháre...).

Kontakt na Succulenta kwekerij je k dispozícii na uvedenej internetovej stránke.

Autor s majiteľom firmy Foto: R.Maletič

Ako ich vidím ja...

ing. Róbert Cipár

Mám ich rád. Žijú medzi nami, tíško - nepozorovane, asimilovaní medzi obyvateľstvom. V bežnom živote ich nespoznáte, vyzerajú úplne normálne. Chodia do práce, starajú sa o svoje rodiny, svorne nadvádzajú na politiku. Povedali by ste obyčajní ufrflaní chlapi (ženy nech odpustia, ale stále sú v tejto skupine skôr ojedinelým zjavom ako pravidlom). Pod rúškom obyčajnosti sa však skrýva chlapčenská duša upísaná pichľavej kráse sukulentných rastlín. V určitých obdobiach života sa v nich prebúda volanie prírody a utekajú z reality všedného života k svojej záľube. Ich charakteristickou črtou je spájanie sa do skupín za účelom vzájomnej výmeny skúseností a rozšievania zárodkov choroby zvanéj kaktusárčenie. Vedia sa krásou nadchnúť zázrakmi prírody, okolo ktorých väčšina ľudí v našej uponáhľanej dobe prejde bez

povšimnutia. Sú ochotní čakať roky od vyklíčenia semienka až po prvý kvet, obetovať svoj voľný čas a prostriedky na vytvorenie krásy. Tí šťastnejší z nich precestujú pol zemegule, aby mohli spočínúť bosou nohou na rodnej hrude ich miláčikov. Vedia, že prírodu nie je možné znásilňovať, učia sa poznávať jej zákonitosti a ona sa im odmeňuje svojou náklonnosťou. Majú schopnosť, ktorá dnes chýba mnohým ľuďom a ktorá je podľa mňa jedným zo znakov ľudskosti. Vedia sa v behu života zastaviť a vnímať krásu. Krásu, ktorú vytvorila príroda a ktorú vie zo všetkých živých bytostí rozpoznať a oceniť jedine človek. Ba čo viac, oni sa vedia s touto krásou i podeliť. A nielen s ľuďmi rovnakej „krvnej skupiny“. Takže ako som už v úvode povedal, ...

Buiningia BUXB. Coleocephalocereus BACKEB.

Mário Snopka

Rastliny tohto rodu nie sú skoro vôbec zastúpené v zbierkach, len sporadicky ich môžeme objaviť, ale len v minimálnom počte. Rod **BUINGIA** bol ustanovený pre menšie druhy, ale sú nepochybne neodlúčiteľné od **COLEOCEPHALOCEREUSOV**. Ako už názov tohto rodu napovedá, sú to stĺpovité rastliny. Buiningie dorastajú do 50 - 75 cm a Coleocephalocereusy do výšky 200 cm. Sú to rastliny niekedy poliehavé, veľmi odnožujúce, vo vyššom veku spočiatku pologuľovité. Tvoria veľké cefálie s množstvom vlny a štetín, z ktorého kvitnú bielymi alebo žltými kvetmi, málokedy inou farbou, s úzkou kvetnou rúrkou. Rebrá majú rovné, pri areolách vrúbkované, 10-25, výrazné. Nálezisko týchto rastlín je v Brazílii, na kamenitých podkladoch, niekedy v bujnej tropickej vegetácii. Plody sú po dozretí vytlačené s cefálie ako červená bobuľa. Vyžadujú kyslú zeminu, bohatú na minerálne látky a živiny, veľmi priepustnú. Potrebujú množstvo slnka, tepla a v zime minimálnu teplotu 10°C.

Semená týchto rastlín slabo klíčia a semenáčky sú veľmi chúlостivé. Nárast je veľmi pomalý, čo ich predurčuje na skoré vrúbľovanie, čím sa predíde stratám. Navrúbľované tiež veľmi rýchlo nerastú, ale pekne vyostňujú. Semená nie sú často ponúkané. Z oboch rodov ich nájdete v ponuke od firmy KÖHRES Nemecko a MESA GARDEN USA a len Coleocephalocereus vo firme JEČMI-NEK a CHRUDIMSKÝ KAKTUSÁR v Českej republike.

BUINGIA BREVICYLINDRICA
Buining

Telo má tmavozelené, vysoké do 30 cm pri šírke 17 cm. Má 12-18 rebier, belavé areoly. Ostňov 7 okrajových, žltých, 1-3 cm dlhých. Štyri rovné, alebo mierne zahnuté stredové, žlté, rovnako dlhé, 1 spodný je dlhý až 6 cm. Cephalium tvorí biela vlna a žlté štetiny, je široké 8 cm. Kvety má smotanovo-žlté, dlhé 3 cm, široké 1,5 cm. Kvitne v lete cez noc.

BUINGIA PURPUREA (*Buining & Brederoo*) *Ritter*

Telo má tmavozelené, vysoké do 90 cm pri šírke 10 cm s 13 rebrami. Má 12 okrajových hnedožltých ostňov, neskôr zošednú, dlhých 2,5 cm. Štyri stredové, dlhé do 7 cm, vidieť to už aj u mladých rastlín. Cephalium je sivo-biele so žltými, alebo červenkastými štetinami. Kvitne v lete cez noc. Kvety sú purpurovočervené, dlhé 3cm.

COLEOCEPHALOCEREUS**ELONGATUS** (*Buining*) *Braun*

Telo stĺpovité, tmavozelené, vysoké do 100 cm s 15-20 rebrami, oddelenými hlbokými zárezmi, ktoré sú rovné a belavé. Ostne má žlto-hnedé, neskôr šednúce, veľmi dlhé. Cephalium z bielej vlny a žltkastých štetín. Kvitne v lete cez noc, kvety sú výrazne zelené.

Spomenúť môžeme ešte: **B. AUREA**, **C. BRAUNII**, **C. ESTEVESII**, **C. GOEBELIANUS** a ako jedna z prvých rastlín dovezených z Brazílie do Európy bol **C. FLUMINENSIS**.

Buiningia brevicylindrica zo zbierky pána Halfara

Foto: Ing. Róbert Cipár

Peru

Mário Snopka

Krátky článok o Peru sa v našom časopise už objavil (1/2001), ale nie v takej forme, v akej sme sa rozhodli robiť tento seriál. Ponúkame vám teraz podrobnejšie spracovanie.

Peru je štát Južnej Ameriky, ktorého západné pobrežie omýva Tichý oceán. Susedí na severe s Ekvádorom a Kolumbiou, na východe s Brazíliou a Bolíviou, na juhu s Chile.

Rozloha štátu je 1 285 220 km². Pre porovnanie - je to plocha väčšia než Francúzsko so Španielskom dohromady. Je tretím najväčším štátom Južnej Ameriky. Rozkladá sa medzi 0°00' - 18°21' južnej šírky a 68°39' západnej dĺžky. Hlavné mesto je Lima.

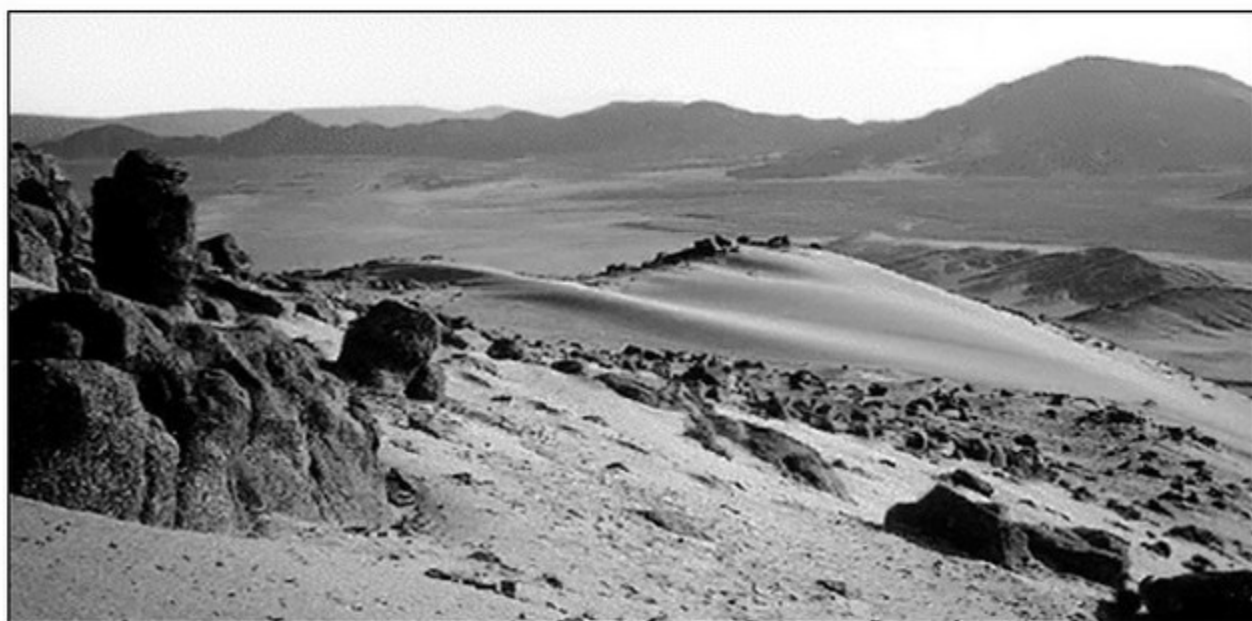
Peru je rozdelené do troch topografických pásiem. Sú to: Pobrežná nížina, Sierra a Montana. Pobrežná nížina je suchá. Na rovnobežke sa rozprestiera Sierra, hornatý kraj s náhornou plošinou

Altiplano. Tvoria ju hlboké rokliny, údolia a vysoké pohoria Ánd. Sierra sa rozprestiera približne na 30 % krajiny, od juhovýchodu k severozápadu.

Najvyšší vrchol Peru je Huascarán (6 768 metrov). Na severovýchode Sierry sa svahy skláňajú k širšej nížine Selvas, tiahnucej sa k Brazílii. Ohraničujú a tvarujú Amazonský veľtok. Na juhovýchode je jazero Titicaca. Je to najvyššie položené splavné jazero na svete (takmer 3 810 metrov). Má rozlohu 8288 km². Toto jazero sa odvodňuje cez Rio Desaguadero do jazera Poopo v Bolívii. Na juhu Peru je hlboký Colca Canyon. V najhlbšej roklina je hlboký takmer 3 400 metrov.

Podnebie púštnych oblastí je vďaka Humboldtovmu prúdu prevažne suché a chladné. Ďalej do vnútrozemia je podnebie tropickejšie.

Od zemepisných faktov prejdeme k to-

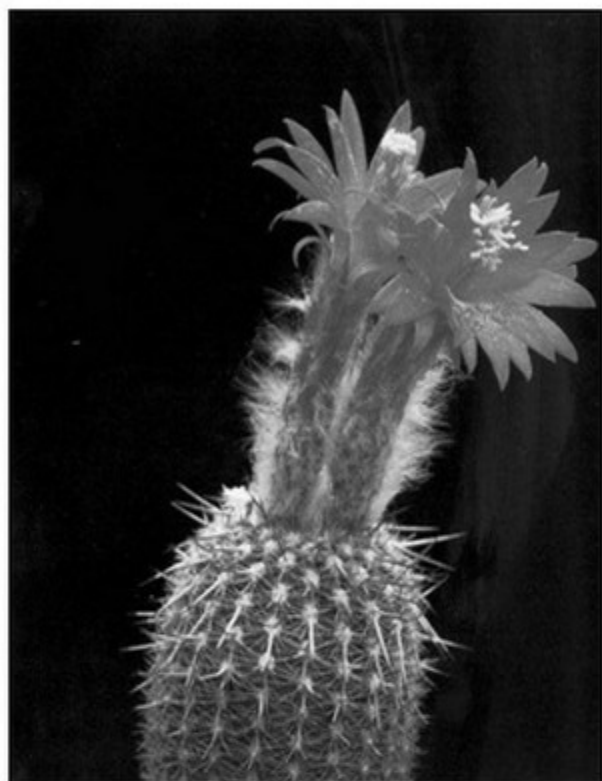
Peruánska pobrežná pustina

Foto: internet

mu, čo v tejto krajine zaujíma kaktusárov.

Do Peru viedli v minulosti a vedú aj dnes, cesty mnohých milovníkov kaktusovej flóry. Aj napriek tomuto faktu je to ešte stále krajina, ktorá nevydala všetky svoje tajomstvá.

Prvú vám predstavím rastlinu z monotypického rodu, **Akersia roseiflora**. Je to cereusovitá rastlina so žltými, hustými ostňami. Má zygomorfné, ružové kvety a dorastá do výšky 1 m. **Armato-cereusy** sú väčšie cereusy, narastajúce až do 6 m výšky. Niektoré z nich sa radia aj do rodu **Lemairocereus**. Rastliny nie sú veľmi vyostnené. Môžem spomenúť **A. cartwrightianus**, **laetus**, **oligogonus**, **procerus**. Zaujímavé sú tiež rastliny rodu **Arequipa**. Sú to rastliny mierne cereusovitého vzrastu, husto vyostnené. Zygomorfné kvety majú v odtieňoch červenej. Sú to **A. weingartiana**, **spinosissima**, **rettigii**, prípadne **erectocylindrica**. Ďalšími cereusovitými kaktusmi sú **Azureocereusy**. **A. hertlingianus** má namodralú epidermis a riedke žlté ostne. Kvitne v noci bielymi kvetmi. Pozoruhodná rastlina z oblasti Cuzco je **Austrocylindropuntia lagopa**. Má žlto-biele, husté chlčky a červený kvet. Obrovským, až 5 m vysokým, stromovitým cereusom je **Browningia**. Tieto cereusy **B. candelaris**, alebo **microsperma** kvitnú v noci bielymi kvetmi. Rastie tu aj tenký cereus **Calymmanthium substerile**, dorastajúci až 8 m. Kvitne v noci, kvety sú červenkasto hnedé. Kvetné púčiky sa objavujú spočiatku ako malé výhonky. **Corryocactusy** sú

Arequipa spinosissima Foto: Atlas kakt.

taktiež cereusy, krovité, narastajúce 2 – 4 m. Na juhu krajiny sa vyskytujú **C. brachypetalus** s dlhým vyostnením a červenými kvetmi a **brevistylus** s menšími, tenkými ostníkmi a žltými kvetmi. **Clistanthocereusy** nie sú veľmi známe. Zaujímavé sú svojimi zygomorfnými kvetmi. **C. fieldianus** má slabšie vyostnenie a lesklú, hladkú, zelenú epidermis. Za zmienku stojí aj **C. tessellatus**. Niektoré opuncie, ktoré tu rastú sa radia do rodu **Comulopuntia**. **C. echinacea** má dlhé ostne a červeno oranžový kvet. **C. ingota** má veľmi husté a dlhé vyostnenie, podobá sa na cereus. **C. sphaerica** má malé guľovité články a riedke vyostnenie. Rastlina s valcovitou stonkou, s plochými okrajmi, rastúca na tmavších miestach je **Epiphyllum phyllanthum**. Má nočné, biele kvety s dlhou rúrkou, až 30 cm.

Islaya maritima Foto: Atlas kaktusov

Veľa pestovateľov má vo svojich zbierkach krásne biele cereusy z rodu **Espostoa**. Väčšinou sú zahalené do hustej vlny, z ktorej vykukujú rôznofarebné ostne. Za najkrajšie sa pokladajú **E. nana**, **churinensis**, a **lanata**. Narastajú do výšky 1,5 – 4 m. Vo vyššom veku vytvárajú cefárium, z ktorého kvitnú bielymi nočnými kvetmi. Na juhu štátu sa vyskytujú aj cereusy známe ako **Eulychnie**. Rastú na tých najsuchších miestach púšte Atacama. Narastajú do výšky 2 m až úctyhodných 7 m. Majú dlhé ostne a vlnaté areoly. Boli spomínané v niektorých predošlých číslach. **Erdisia** je rod vytvorený pre menšie druhy koryokaktusov. Sú to, **E. meyenii** ktorá narastá iba do 50 cm a má žltý kvet. **E. squarrosa** narastá okolo 1 m kvitne červenými kvetmi. Známe peruánske **Haageocereusy** sú zaujímavé svojim rôznofarebným vyostnením. Narastajú do výšky od 50 cm do 300 cm. Kvetý majú taktiež v rôznych farbách, od bielej, žltej, až po hnedú. Najväčší z nich **H. setosus** narastá až do 3 m, má

husté biele a dlhé vyostnenie, červené kvety. V zbierkach sa najčastejšie vyskytujú **H. acanthurus**, **chasicensis** a **versicolor**. Rastliny rodu **Islaya** rastú na veľmi suchých stanoviskách. Narastajú do menších rozmerov a ich epidermis sa väčšinou zafarbuje do modra, vďaka voskovej ochrane, ktorá chráni rastliny pred spálením. Všetky kvitnú malými žltými kvetmi. Spomeniem len **I. paucispina**, **krainziana**, **grandiflora**, **maritima** a ďalšie. Niektoré z nich rastú aj na severe čilskej Atakamy.

Ďalším stromovitým cereusom v Peru je **Lasiocereus rupicola**, narastajúci až 4 m. Má husté bledožlté ostne, 3 cm dlhé. Kvitne bielymi nočnými kvetmi, ktoré sú dlhé 5 cm. Z menších druhov tu rastú **Lobivie**. Kaktusári ich dobre poznajú, preto z nich spomeniem len pár. **L. corbula** s červeným kvetom, **raphidacantha** má zaujímavé špirálovito stočené rebrá, **titicacensis** má dlhé tenké ostne. **Loxanthocereusy** sú cereusy stredného vzrastu. Narastajú od 20 cm do 200 cm výšky. Sú dosť podobné **Haageocereusom**. Najmenší z nich **L. camanaensis** narastá do 20 cm výšky,

Lobivia pampana Foto: Atlas kaktusov

je husto vyostnený, s dlhým červeným kvetom. Nájde sa tu aj *L. sextonianus*, *gracilis*, alebo *senilioides*. Krovitou rastlinou, s hranatými stonkami dlhými 20 cm i viac, je *Lymanbensonia micrantha*. Kvitne v lete fialovočervenými kvetmi. Najviac zastúpeným rodom z Peru je v našich zbierkach *Matucana*. Sú to guľovité, niekedy krátko stĺpovité rastliny. Najčastejšie sa v zbierkach vyskytujú *M. paucicostata*, *krahnii*, *myriacantha*, alebo *madisoniorum*. Veľmi zaujímavé sú však aj *M. oreodoxa*, *haynei*, *ritteri*, prípadne *aurantiaca* a ďalšie. Rastú tu aj *Melocactusy*, ako *M. peruvianus*, alebo *belavistensis*. Malé *Cereusy* z rodu *Mila* nie sú veľmi známe, čo je len na škodu. Narastajú od 10 cm do 40 cm výšky. *Mila caespitosa* a *fortalezensis* sú z nich najmenšie, narastajú iba 10 cm. Všetky majú žlté až žltoranžové kvety. Všetky majú hustú, alebo redšiu vlnu. Pri kvitnutí vytvárajú menšie cephalium. Patria sem *M. doelziana*, *sericata* a *variicolor*. Rastliny z rodu *Neobinghamia* sú *Cereusy* podobné *Haageocereusom*, ale vytvárajú cefálium z ktorého kvitnú bielymi kvetmi. Veľmi pekné sú *N. climaxantha*, *mirabilis* a *villigera*. Obrovské stromovité *Cereusy* z rodu *Neoraimondia* majú zaujímavé hnedo plstnaté areoly, z ktorých kvitnú. Známe sú *N. roseiflora*, *roseiflora v. rosada*, *arequipensis* a *gigantea*. Aj tu rastú všadeprítomné *Opuntie*. Stromovitým druhom je *O. exaltana*. Veľmi zaujímavá je *O. pachypus*. Narastá do výšky 1 m, má 8 cm hrúbku, rastie solitérne. Jej články sú valcovité s červeným

Mila caespitosa

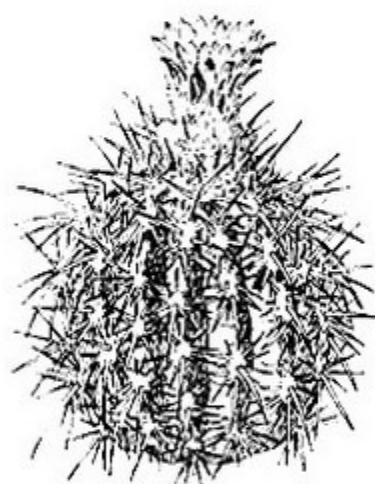
Foto: internet

kvetom a podobá sa na menší *Cereus*. Ochlpené *Cereusy*, ktoré tu rastú sú dosť známe. Sú to *Oreocereusy*. Na-rastajú do výšky 50 cm až 200 cm. *O. celsianus* rastie aj v Bolívii a Argentíne. Poznáme aj *O. hendriksenianus*, *fossulatus*, alebo *trollii*. Rod *Oroya* sú guľovité rastliny, narastajúce od 10 cm do 40 cm. Majú pektínatne ostne a malé kvety. Základným druhom je *O. peruviana*. Poznáme aj *O. neoperuviana*, *citriflora*, *subboculta*, ale najkrajšia, s najhustejším vyostnením je *borchersii*. Najmenšie *Cereusy* rastúce v Peru sú *Pygmaeocereusy*. Podľa niektorých kaktusárov, rod obsahuje iba jeden druh *P. bylesianus* a ostatné, ako *akersii*, alebo *rowleyanus* sú len synonymá. Tieto *Cereusy* narastajú len

5 až 10 cm výšky. Kvitnú v noci, bielymi kvetmi, dlhými až 6 cm. Takmer neznáme sú rastliny rodu **Rauhocereus**. Sú to cereusy vysoké do 4 m. Vyostnenie nie je veľmi pekné. Kvitne v noci, bielymi kvetmi, dlhými asi 10 cm. Poznám len **R. riosaniensis** a jeho variety. Rastú tu aj epifytické kaktusy. Z nich sú to najmä **Rhipsalis micrantha, rauhiorum**. Zaujímavé sú aj rastliny z rodu **Seticereus**. Veľmi husto vyostnený je **S. icosagonus**, zaujímavé sú aj **humboldtii** a **roezlii**. Vyskytujú sa tu zaujímavé **Tephrocactusy**. Menej vyostnené **T. dactiliferus, dimorphus**. S viac ostňami, alebo skôr hustou či redšou vlnou obalené sú **T. floccosa, rauhii**, alebo **malyanus**. **T. malyanus** vytvára trsy okolo 3 m a jeho žlté kvety sa len ťažko otvárajú v hustej vlne. Veľmi pekné sú aj **Trianthocereusy**. Majú husté biele vyostnenie a vo vyššom veku vytvárajú cefálium z ktorého kvitnú bielymi kvetmi. **T. blossfeldiorum, senilis**, alebo **cullmannianus** sú si dosť podobné. Narastajú najviac do 2 m. Je možné, že do Peru zasahuje výskyt rastlín z rodu **Trichocereus**. Posledný

cereus ktorý spomeniem je **Weberbauerocereus johnsonii**. Je to krovitá rastlina, často až stromovitá, narastajúca až 6 m výšky. Má husté žlté vyostnenie. Kvitne v noci, bielymi kvetmi, dlhými 11 cm. Skutočnou raritou je epifytická **Wittia amazonica**. Nemá ostne a kvety sú takmer valcovité, ružové, majú len sotva pootvorené modravé špičky.

Určite som nespomenul všetky rastliny, ktoré si to zaslúžia, ale dúfam že sa v zbierkach aspoň čiastočne objavujú. Peru je rozmanitá krajina a dúfam, že vás niektoré rastliny z nej upútajú a skrášlia vaše zbierky.

KLIMATICKÉ DÁTA - DLHODOBÉ PRIEMERY

Stanica (poloha)	Zemepisná šírka	Nadmorská výška m	Januárová teplota °C	Júlová teplota °C	Φ ročná teplota °C	Zrážky za rok mm
IQUITOS	3°45'juž.	117	26,7	24,9	25,8	2959
TINGO MARÍA	9°17'juž.	670	24,4	23,6	24,4	3282
LIMA	12°05'juž.	120	23,3	16,7	20,0	41
CUZCO	13°33'juž.	3225	13,6	10,3	12,8	813
PISCO	13°45'juž.	6	21,4	15,7	18,4	2
PUNO	15°50'juž.	3852	9,2	6,3	8,4	605

RAJ KUMAR
RAJ KUMAR
RAJ SUKULENTOW
RAJ KUMAR
RAJ KUMAR

